
شیوه‌های مدیریت موفق مساجد در کشور

سنگاپور

Methods of successful management
of mosques in Singapore

نویسنده:

محمد علی موظف رستمی

www.ketab.ir

سرشناسه	موظف رستمی، محمدعلی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	شیوه‌های مدیریت موفق مساجد در کشور سنگاپور = Methods of successful management of mosques in singapore / نویسنده محمدعلی موظف رستمی.
مشخصات نشر	کرج: پرهیب، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۲۰۵ص: جدول.
فروست	سری کتابهای مسجد موفق؛ ۱۰.
شابک	۳۰۰۰۰ ریال: ۴-۱۸-۲۶۸۰-۹۶۴-۹۷۸
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	مسجدها -- سنگاپور -- مدیریت
موضوع	مسجدها -- مدیریت
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ۹م ۲۶۱/۲ س BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۷۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۴۱۵۰۰

موسسه انتشاراتی پرهیب

نام کتاب: شیوه‌های مدیریت موفق مساجد در کشور سنگاپور

تألیف: محمد علی موظف رستمی

ناشر: انتشارات پرهیب // ویراستار: امل عباسی

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد // طرح و اجرای جلد: رحمان نوازی

نوبت چاپ: اول // شابک: ۴-۱۸-۲۶۸۰-۹۶۴-۹۷۸

لیتوگرافی و چاپ: معاصر // قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

آدرس انتشارات پرهیب: کرج، کد پستی ۳۱۷۸۸۴۶۱۵۴

تلفن ثابت: ۹۶۶۵ ۶۳۰-۰۲۶۱ // همراه: ۰۹۳۹۰۴۰۶۱۷۴ و ۰۹۱۲۱۴۵۸۵۱۹

ایمیل: MAMROSTAMY@GMAIL.COM

سایت: WWW.MOVAZZAF.COM

فهرست مطالب

۱۹	مقدمه
۲۳	فصل اول
۲۵	- تبیین ضرورت طرح بحث
۲۷	- تعریف مفاهیم و تبیین واژگان کلیدی
۲۷	۱. سنگاپور
۲۷	۲. الگو
۲۸	۳. سازمان مسجد
۲۸	۴. مدیریت مسجد
۲۹	۵. مسجد
۲۹	- مهمترین اهداف تدوین موضوع بحث
۲۹	۱. ارائه الگوی موفق

۳۰	۲. انتقال تجربیات
۳۰	۳. فضای تعامل و ارتباط با مساجد دیگر کشورها
۳۱	- کلیات جغرافیایی سنگاپور
۳۳	- تاریخچه کشور سنگاپور
۳۴	- حکومت سنگاپور
۳۵	- وضعیت مسلمانان در سنگاپور
۳۶	- وضعیت مساجد در سنگاپور
۳۷	- تعریف اصطلاحات و حروف اختصاری به کار رفته
۳۹	فصل دوم: مجلس علمای اسلامی سنگاپور
۴۱	- مجلس علمای اسلامی سنگاپور (MUIS)
۴۲	۱. رسالت مجلس
۴۲	۲. اولویت استراتژیک مجلس
۴۲	۳. دیدگاه مجلس
۴۲	۴. هدف مجلس
۴۳	- گروه‌های مدیریت یا اعضای شورای مجلس
۴۴	- نمودار تشکیلات مجلس علمای اسلامی
۴۷	- شرایط عضویت مسلمانان سنگاپور در مجلس

۴۸ - ایجاد رفاه شغلی برای کارکنان مجلس علمای اسلامی

۵۰ - مدیریت کامل مساجد توسط مجلس علمای اسلامی

۵۱ - اشکال و یافت مساجد

۵۱ ۱. مساجد قدیمی

۵۱ ۲. مساجد نسل جدید

۵۵ فصل سوم: تشکیلات و نحوه مدیریت مساجد

۵۸ - تعاریف و مفاهیم و نکاتی در خصوص مساجد سنگاپور

۵۹ ۱. تعریف مسجد در فرهنگ عمومی سنگاپور چیست؟

۵۹ ۲. چگونگی بهره‌مندی از مساجد در سنگاپور

۵۹ ۳. نماز در مسجد چگونه برپا می‌گردد؟

۶۰ ۴. مشخصات محل برگزاری نماز

۶۰ ۵. مساجد سنگاپور چه مشخصه‌هایی دارند؟

۶۱ ۶. چه چیزهای دیگری در محل برگزاری نماز وجود دارد؟

۶۱ ۷. طی حضور در مساجد موارد زیر استماع می‌شود

۶۲ ۸. آیا مسجد فقط برای عبادت مورد استفاده قرار می‌گیرد

۶۳ ۹. رعایت آداب و قواعد خاص هنگام حضور در مساجد

۶۴ - سیستم خوشه‌ای مساجد (MCS)

۶۴ ۱. ساختار سیستم خوشه‌ای مساجد (MCS)

۶۵ ۲. شرح کار سیستم خوشه‌ای مساجد

- ۶۷ - راهکارهای ارتقاء جایگاه مساجد سنگاپور
- ۶۷ ۱. تغییر شکل محتوای آموزش اسلامی
- ۶۸ ۲. تغییر شکل محتوای، توسعه اجتماعی
- ۷۰ ۳. کادر رهبری تغییر شکل رهبری
- ۷۱ ۴. سیستم تغییر سازمان سیستم‌ها
- ۷۲ - وظایف و فعالیت‌های اصلی مساجد
- ۷۲ ۱. فرایض و مراسم مذهبی
- ۷۳ ۲. آموزش مذهبی
- ۷۴ ۳. برنامه‌های خانواده و جوانان
- ۷۵ ۴. ارائه خدمات اطلاع رسانی:
- ۷۶ - انواع برنامه‌های ارائه شده توسط مساجد
- ۷۷ - وظایف اعضا هیئت مدیره (مجری برنامه‌ها)
- ۷۷ بخش اول: اعضا
- ۷۷ بخش دوم: وظایف اعضا
- ۷۸ - مدرسه مسجد، مدارس اسلامی
- ۷۹ - سازمان مسجد و برنامه مسجد سازی
- ۸۳ - درخواست برای بحث و گفتگوی عمومی در مساجد
- ۸۳ - اولین صندوق کمک‌های مردمی در ساخت مساجد
- ۸۵ ۱. استفاده از وجوه جمع‌آوری شده

۲. هزینه های عملیاتی از مساجد ۸۵
۳. تعیین مجوز برای یک دوره زمانی اعانه به مساجد ۸۷
۴. تداوم میراث ساخت مساجد ۸۷
- جدول برنامه کلاس های مسجد الامین (۲۰۱۰) برای نمونه ۸۸
- دستورالعمل و راهنمای سخنرانان میهمان (داخلی و خارجی) ۹۰
۱. باید ها و نبایدهایی که سخنرانان باید به آن عمل کنند ۹۰
۲. مواردی را که نباید انجام دهند ۹۱
- برنامه های توسعه اجتماعی و آموزش اسلامی ۹۱
۱. برنامه های آموزش اسلامی ۹۲
۲. برنامه های توسعه اجتماعی ۹۳
- ایجاد مراکز تخصصی آموزش اسلامی در مساجد (SIL) ۹۴
۱. مسجد الایمان (دارالفقه) فقه اسلامی ۹۶
۲. مسجد الصیاف (دارالحديث) سنت پیامبر ۹۶
۳. مسجد الخیر (دارالتفسیر) ترجمه و تفسیر قرآن ۹۷
۴. مسجد النور (مرکز زبان عربی) ۹۷
۵. مسجد النعیم (مرکز متفکران مسلمان) ۹۷
۶. مسجد الکاف ملایو (مرکز اندیشه های معاصر اسلامی) ۹۸
۷. مسجد عساکرین (مرکز تمدن اسلامی) ۹۸
۸. مسجد دارالسلام (اسلام و غرب) ۹۹
۹. مسجد کامپونگ سیگلپ (دارالقرآن کریم) - آموزش قرآن ۹۹

۱۰۰. مسجد عمر کامپونگ ملاکا (مرکز آموزش قرآن کریم)
۱۰۰. مسجد النعیم (مرکز هماهنگی برنامه‌های مذهبی)
- ۱۰۱ - فرم خلاصه رویداد واقع شده در مسجد
- ۱۰۱ قسمت A- جزئیات رویداد
- ۱۰۲ قسمت B- نمایه سخنران
- ۱۰۲ قسمت C- جزئیات متقاضی یا سازمان
- ۱۰۲ قسمت D - برای استفاده رسمی
- ۱۰۲ - فصلنامه مسجد (ارسال گزارش پیشرفت ...)
- ۱۰۵ - اعلام برنامه‌های روزانه کلاس‌های آموزش اسلامی
- ۱۰۸ - مهد کودک مسجد
- ۱۰۹ - معرفی جایزه سال مسجد
- ۱۰۹ ۱. هدف از جوایز مسجد
- ۱۱۰ ۲. نام جدید
- ۱۱۰ ۳. مشارکت اتوماتیک
- ۱۱۰ ۴. شناسایی
- ۱۱۰ ۵. بازخورد
- ۱۱۱ ۶. مرکز تعالی
- ۱۱۱ - طرح دوستانه مسجد
- ۱۱۲ ۱. اهداف طرح

۱۱۲	۲. مدت
۱۱۲	۳. ابتکارات دوستانه مسجد
۱۱۳	- اعتبارنامه سخنرانان حرفه ای (مساجد)
۱۱۴	- اطلاعات مربوط به واحدها و بخش های مختلف مسجد
۱۱۵	- برنامه آموزش اسلامی خانگی (HBIL)
۱۱۶	۱. اهداف این برنامه
۱۱۶	۲. چه کسانی از برنامه (آموزش خانگی) استفاده خواهند کرد؟
۱۱۷	۳. برنامه های HBIL (برنامه آموزش اسلامی خانگی)
۱۱۷	۴. مزایای برنامه های HBIL (برنامه آموزش اسلامی خانگی)
۱۱۷	۵. رویکرد و روش HBIL
۱۱۷	۶. نقش های مربوطه و مزایای HBIL
۱۱۷	الف. مسجد
۱۱۸	ب. خانواده
۱۱۸	ج. اساتید
۱۱۹	- مقررات مدیریت مسجد
۱۱۹	۱. تفسیر
۱۱۹	۲. استقرار هیئت امناء مسجد
۱۱۹	۳. اهداف هیئت
۱۲۰	۴. انتصاب اعضاء
۱۲۰	۵. شرایط هیئت امناء مسجد

- ۱۲۱ ۶. شرایط خاتمه عضویت اعضاء هیئت
- ۱۲۲ ۷. اختیارات هیئت امناء مسجد
- ۱۲۳ ۸. جلسات هیئت امناء مسجد
- ۱۲۴ ۹. مقررات مالی و دولتی
- ۱۲۵ ۱۰. تضاد منافع
- ۱۲۶ ۱۱. مزایای دریافتی
- ۱۲۷ ۱۲. اختلاف
- ۱۲۷ ۱۳. انحلال هیأت امناء
- ۱۲۷ ۱۴. مقام صاحب اختیار برای تغییر مقررات
- ۱۲۸ - سمینار طرح کار حرفه‌ای ۲۰۱۰ مرکز اسلامی سنگاپور
- ۱۲۹ ۱. نقشه راه سمینار
- ۱۲۹ - دستورالعمل مراحل حمایت از یک واقعه مذهبی
- ۱۲۹ ۱. مباحث عمومی
- ۱۳۱ ۲. مباحث مشمول سخنرانان خارجی
- ۱۳۱ ۳. مباحث شامل دفتر مذهبی مسجد و سخنرانان محلی
- ۱۳۱ ۴. پشتیبانی از مکان واقعه
- ۱۳۲ ۵. چگونگی ارسال گزارش
- ۱۳۲ ۶. تاریخ ارسال گزارش
- ۱۳۲ ۷. برنامه‌ها
- ۱۳۳ - فرم گزارش ویژه برنامه‌های مسجد

۱. ویژه برنامه برای جوانان ۱۳۳
۲. ویژه برنامه برای خانواده‌ها ۱۳۴
۳. برنامه‌های دیگر ۱۳۴
۴. برنامه های پیشنهادی در سه ماهه بعدی ۱۳۴
۵. تعداد بازدیدها در سه ماهه ۱۳۵
۶. نیروی انسانی ۱۳۶

- تسهیل در پرداخت هزینه‌های مربوط به فعالیت‌های مذهبی ۱۳۶

- دفتر برنامه ریزی مسجد ۱۳۷

فصل چهارم: دلایل مدیریت موفق مساجد ۱۴۱

- عوامل موثر در مدیریت موفق مساجد در سنگاپور ۱۴۳

۱. بهره‌مندی هوشمندانه مسلمانان از فضای توسعه و تعالی ۱۴۳

۲. بهره‌مندی از سیستم تعالی سازمانی در حوزه مدیریت ۱۴۴

۳. پرسشنامه فرآیند ارزیابی سیستم تعالی مساجد ۱۴۷

۴. اتخاذ فرآیند اجرایی مناسب جهت انتخاب مساجد برتر ۱۶۰

۵. پرسش‌نامه راهنمای نحوه امتیازدهی انتخاب مساجد ۱۶۱

۶. استقلال کامل در مدیریت مساجد سنگاپور ۱۶۴

۷. اداره مساجد در سنگاپور بر اساس عالم محوری است ۱۶۵

۸. تأمین منابع مالی اداره مساجد توسط خود مسلمانان ۱۶۵

۹. برخورداری از ساختار منظم و شبکه‌ای مساجد ۱۶۶

۱۰. اسقرار واحدهای متعامل و مکمل مساجد ۱۶۸

- ۱۶۸ ۱۱. آموزش مستمر و اعزام مدیران و رهبران ...
- ۱۶۹ ۱۲. تجمیع کارکردهای متنوع در مساجد
- ۱۶۹ ۱۳. عدم ورود به گروه‌ها و احزاب سیاسی کشور
- ۱۷۰ ۱۴. فضای رقابت بین پیروان ادیان مختلف
- ۱۷۰ ۱۵. تعریف چشم انداز برای فعالیت‌های مساجد
- ۱۷۱ ۱۶. فراگیری کارکردهای متنوع مساجد متناسب با ...
- ۱۷۲ ۱۷. رعایت اصل جوان محوری در برنامه‌ریزی
- ۱۷۲ ۱۸. در نظر گرفتن جایگاه ویژه برای خانواده‌ها
- ۱۷۳ ۱۹. توانمند سازی منابع انسانی و فعالیت‌های حوزه عملکردی
- ۱۷۳ ۲۰. روزآمدسازی فعالیت‌ها و برنامه‌های مساجد
- ۱۷۴ ۲۱. برنامه‌ریزی جهت دریافت اطلاعات کامل از ...
- ۱۷۵ ۲۲. نگاه ویژه نسبت به رفاه و آموزش و خود غنی‌سازی
- ۱۷۵ ۲۳. اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی مسلمانان نسبت
- ۱۷۷ ۲۴- برنامه‌ریزی فعالیت‌ها و برنامه‌های متناسب با مخاطبان
- ۱۷۸ ۲۵. نگاه ویژه علمی نسبت به امر کادرسازی از میان جوانان ...

۱۸۱ فصل پنجم: نقد، نتیجه‌گیری، و پیشنهاد

- ۱۸۴ الف. نقدی بر عدم بهره‌گیری از کارکرد سیاسی مساجد
- ۱۹۰ ب - نتیجه گیری
- ۱۹۳ ج. موارد قابل تأمل در خصوص مساجد سنگاپور
- ۱۹۴ د. اهم پیشنهادها

- منابع و مآخذ

۱۹۹

الف. کتب

۲۰۱

ب. پایگاه‌های اطلاع‌رسانی داخلی

۲۰۲

ج. اطلاعات و مطالب خارج از کشور

۲۰۳

www.ketab.ir

«مسجد» به عنوان یک سازمان دینی و معنوی همواره از جایگاه خاص و مرتبت والایی در میان مسلمانان برخوردار بوده است و نباید از نقش بسیار ارزنده و تأثیرگذار آن در انسجام بخشی به اقشار و طبقات مختلف جامعه اسلامی از هر صنف، فوqe، مذهب، نگرش و عقیده غافل شد. این نقش، در ایجاد وفاق و همدلی میان عامه مردم با هدف هدایت آنان به سوی کمال انسانی و گام عملی در جهت قرب به حق، بیش از هر مسئله دیگری دارای اهمیت است. در این راستا بهره گیری از توانایی ها، ظرفیت و امکانات در ایجاد یک سازمان منسجم همراه با تشکیلات مدیریتی توانمند و کارآمد برای دستیابی به این اهداف متعالی بسیار حائز اهمیت است.

در حال حاضر با توجه به وسعت و گستره کشورهای اسلامی و پراکندگی مسلمانان در جهان، مساجد از منزلت بسیار والایی برخوردارند و شایسته است که با نگرش تشکیلاتی سازماندهی شده نسبت به اداره آن ها اقدام شود. در این کتاب، با هدف شناخت بیشتر تشکیلات

مدیریت مساجد در کشور سنگاپور و الگوگیری از جنبه‌های متعالی آن سعی شده است ضمن ایجاد زمینه بهره‌مندی از مدیریت‌های کارآمد مساجد، از تجربه‌ها، راهکارها و شیوه‌های موفق مدیریتی آنان استفاده و با بومی‌سازی این روش‌های نوین مدیریتی گامی عملی و کاربردی در مدیریت مساجد کشور برداشته شود. یکی از مشکلات اصلی و مهم که در حال حاضر با آن مواجه هستیم، عدم ارتباط و تعامل اصولی و مستمر بین مدیران و متولیان مساجد کشورهای اسلامی از طریق هم‌اندیشی و هم‌فکری جهت هم‌افزایی و ارتقاء سطح کمی و کیفی در حوزه مدیریت مساجد است. اگر فضای ارتباطی میان این مدیران و متولیان فضایی دوسویه باشد و از سویی تعاملی منطقی نیز میان آنان صورت پذیرد در سایه این ارتباط شاهد نتایج ارزشمند از جمله انتقال تجربیات موفق به یکدیگر و تبادل آراء و نظرات کارشناسی و در نهایت برداشتن گام‌های عملی و مهم در مسیر توسعه و تسریع در روند رشد و تعالی جوامع اسلامی از طریق مدیریت کارآمد و موفق در حوزه‌های کلان و خرد مساجد خواهیم بود.

مسجد اولین نهاد اجتماعی شکل یافته در زمان صدر اسلام است و لازمه چنین نهاد اجتماعی و نه حکومتی، به‌جهت استمرار نقش و وظایف اولیه شکل‌گیری‌اش، اداره و مدیریت آن توسط نهادهای مدنی و مردمی است. اغلب در زمینه نقش ممتاز و میزان بالای دخالت مردم در بحث مدیریت مساجد و همچنین مدیریت مردمی در ساخت و تجهیز و اداره آن، اتفاق نظر وجود دارد. آنچه که در این میان جای بحث و بررسی دارد، چگونگی اعمال مدیریت کلان و خرد توسط مردم و نیز

میزان نقش و پشتیبانی دولت اسلامی در تعامل و همکاری با آنان می‌باشد.

در میان تمامی جوامع، سازمان‌هایی برای اداره بهتر جامعه و رسیدن به اهداف متعالی معین و هدف‌گذاری شده شکل می‌گیرند که برای انجام مسئولیت خویش، دارای سیستم‌ها و کارکردهای مخصوص به خود می‌باشند. در جامعه اسلامی، هر مسجد یک سازمان منسجم معنوی با اهداف، کارکردها و شیوه‌های مخصوص به خود است که باید به شکل صحیح در حوزه‌های کلان و خرد مدیریت شود تا بتواند نقش اصلی خود را به خوبی ایفاء نماید. نکته در خور توجه در این خصوص، درک این اصل مهم می‌باشد که با چنین نگرش و برداشتی، مدیریت مسجد تبدیل به حوزه‌ای پیچیده و ظریف می‌گردد؛ چرا که در این مؤسسه هم اداره‌کننده و اداره‌شونده و هم محصول، انسان‌ها هستند. به بیان روشن‌تر مدیریت مسجد با قلمروهای گسترده و مختلف فعالیت‌های انسانی سروکار دارد که اداره امور آن بسیار پیچیده و مستلزم دانش و بینش عمیق در ابعاد مختلف می‌باشد. می‌توان گفت تمامی شاخه‌های مدیریتی، مدیریت را از زاویه و چشم‌اندازهای خاصی مورد بررسی قرار می‌دهند؛ مانند مدیریت امور آموزشی، مدیریت فرهنگی، مدیریت نظامی و سایر موارد. مدیریت مسجد با تمام این قلمروها سروکار دارد؛ بنابراین علاوه بر نقش عبادی مسجد که محوری‌ترین کارکرد مسجد به حساب می‌آید، توجه به قلمروهای مختلف که در چارچوب عملکردها و فعالیت‌های آن قرار می‌گیرد نیز ضرورت دارد.

با این رویکرد پیش از آغاز این نوشتار ابتدا تلاش شد شیوه‌های

مدیریت و تشکیلات مساجد در چند کشور اسلامی و غیر اسلامی مورد بررسی اجمالی قرار گیرد. پس از بررسی های اولیه مشخص شد که در میان مدیریت های متفاوت مساجد در کشورهای مختلف، مدیریت مساجد در سنگاپور، از تشکیلات منسجم، متعالی، موفق و کارآمدتری برخوردار است؛ به همین دلیل به عنوان پایه کار مطالعاتی و تحقیق انتخاب شد و از زوایا و جنبه های مختلف مورد کنکاش دقیق و عمیق قرار گرفت تا با استفاده از این یافته های پژوهشی، ضمن مشخص شدن دلایل کارآمدی و عوامل موثر و تأثیرگذار در اداره شایسته و درخور شأن مساجد، زمینه های انتقال تجربیات موفق همراه با ارائه الگوی مسجدی نمونه در فضایی منطقی و علمی برای دیگر مساجد فراهم گردد.

در پایان لازم می دانم از همه عزیزانی که این حقیر را در تهیه و تدوین این اثر مورد عنایت قرار داده اند به ویژه جناب آقای دکتر حاج عبدالرزاق حسن ماریکار مسئول روابط عمومی مجلس علمای اسلامی سنگاپور، سفارت جمهوری اسلامی ایران در سنگاپور، آقای دکتر رسول عباسی، همچنین از جناب حجت الاسلام موسوی نیا مدیر کل محترم تبلیغات اسلامی استان بوشهر که مشوق این حقیر در چاپ این کتاب بوده اند، کمال تشکر و امتنان را به عمل آورده و از خداوند متعال توفیق بیش از پیش در خدمت به بیوت الله را مسئلت می نمایم.

ومن الله التوفیق

محمد علی موظف رستمی

تایستان (رمضان) ۱۳۹۰